

Sofía Tajahuerce Barranco*

LES XARXES TRANSEUROPEES D'ENERGIA

1. INTRODUCCIÓ A LES XARXES TRANSEUROPEES D'ENERGIA

Les xarxes transeuropees d'energia són una política de la Unió Europea centrada en connectar les diferents infraestructures energètiques presents als Estats Membres de la Unió. La interconnexió i integració d'aquestes infraestructures és essencial per aconseguir la transició energètica i per a que la Unió complisca els objectius climàtics als que s'ha compromès internacionalment.

L'article 194 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE), el qual funciona com a base jurídica de la política energètica de la Unió, contempla el quatre objectius de la mateixa, sent un d'ells la interconnexió de les xarxes energètiques. En el TFUE també trobem que el seu Títol XVI (articles 170 a 172) es relatiu a les xarxes transeuropees, trobant-se entre elles les d'energia. La Unió Europea no preveu sols este

* Investigadora en el Departament de Dret Internacional "Adolfo Miaja de la Muela" en la Facultat de Dret de la Universitat de València (Espanya). Les opinions i punts de vista expressats només comprometen al seu(s) autor(s) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o els de l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni la EACEA poden ser considerats responsables d'ells.



tipus de xarxes, sinó que també trobem xarxes transeuropees de transport i d'infraestructures.

En quant a l'evolució de les orientacions de les xarxes transeuropees d'energia, ja al Tractat de Maastricht es va conferir a la Unió la tasca de l'establiment i desenvolupament de xarxes transeuropees als tres sectors mencionats: transport, infraestructures i energia. També té una especial rellevància en aquesta matèria el Consell de Essen de 1994, on es declararen prioritaris diversos projectes en l'àmbit de les xarxes energètiques.

En 1996 la Decisió 1254/96/CE va establir per primera vegada un conjunt d'orientacions sobre les Xarxes Transeuropees d'Energia, en virtut del les quals la Unió podria determinar els anomenats Projectes d'Interès Comú i contribuir a crear un marc favorable per a la seua realització i desenvolupament, acompanyat d'objectius sectorials en l'àmbit de l'electricitat.

Així i tot, el primer reglament relatiu a les orientacions sobre les infraestructures energètiques transeuropees no va aplegar fins 2013. El Reglament (UE) 347/2013 va establir, entre altres, noves orientacions per al desenvolupament i interoperabilitat de les infraestructures i determinà les condicions de admissibilitat dels Projectes d'Interès Comú (PIC) per a l'ajuda financera dels mateixos

mitjançant el Mecanisme Connectar Europa. Aquest primer reglament va ser derogat en 2022 pel Reglament (UE) 2022/869, del qual parlarem en major profunditat en el següent apartat.

2. EL REGLAMENT (UE) 2022/869

El Reglament (UE) 2022/869 va actualitzar les orientacions sobre les infraestructures energètiques transeuropees per donar suport als objectius del Pacte Verd Europeu. El Reglament ha suposat, pràcticament en la seua totalitat, la fi del recolzament de la Unió a nous projectes de gas natural i petroli.

Aquest nou reglament identifica 11 corredors prioritaris que cobreixen les diferents regions geogràfiques de la Unió separadament, i que se centren en matèria d'electricitat, xarxes marítimes e hidrogen i electrolitzadors. El desenvolupament dels corredors enfortirà les interconnexions transfrontereres existents i afavorirà la integració de les energies renovables. De la mateixa forma, també permetrà portar a terme la connexió de les regions que fins a l'actualitat es trobaven aïllades dels mercats energètics europeus, com és el cas de Xipre i Malta, que encara no es troben connectades a la xarxa europea de gas.

El Reglament de 2022 també ha previst 3 esferes temàtiques prioritàries:

- 1.El desplegament de xarxes elèctriques intel·ligents, que milloren la eficàcia de les xarxes d'electricitat, ajuden a la integració de les energies renovables i també permeten regular als propis consumidors el seu propi consum energètic.
- 2.Una xarxa transfronterera de diòxid de carboni, que permeta la captura i l'emmagatzematge de CO₂.
- 3.Les xarxes de gas intel·ligents, centrades en integrar eficientment fonts de gasos renovables i amb baixes emissions a la xarxa de gas, a més d'aconseguir una major innovació i digitalització per a la gestió de les xarxes i la integració del sistema energètic intel·ligent en general.

3.ALGUNS CONCEPTES PER COMPRENDRE MILLOR EL NOU REGLAMENT

L'elevada complexitat de les xarxes i el sistema energètic de la Unió, a més d'alguns conceptes que apareixen en el Reglament i que no són de coneixement comú, ens porten a fer una breu explicació en aquest capítol de tres d'ells que resulten essencials per comprendre la regulació actual: els Projectes d'Interès Comú (PIC), els

Projectes d'Interès Mutu (PIM) y la llista de la Unió.

- Projectes d'Interès Comú: Els PIC són els projectes d'infraestructura necessaris per a portar a terme el desenvolupament dels corredors i les àrees prioritàries d'infraestructura energètica que apareixen en el Annex I del Reglament 2022/869 i que es troben inclosos en la llista de la Unió (article 2 del Reglament, definició 5). Els PIC han de millorar la interconnexió entre els mercats nacionals, la competitivitat, la seguretat de subministrament i la promoció de l'ús de les energies renovables.
- Projectes d'Interès Mutu: Es tracta d'una figura que apareix per primera vegada al Reglament de 2022. Els PIM són projectes promoguts per la Unió en cooperació amb tercers països de conformitat amb les cartes de suport dels Governos dels països directament afectats i altres acords no vinculants, que s'inscriuen en una de les categories d'infraestructura energètica recollides en el punt 1, lletres a) o f), punt 3, lletra a) o punt 5, lletres a) o c) del Annex II, que contribueix als objectius de la Unió per 2030 en matèria d'energia i clima i al seu objectiu de neutralitat climàtica per a 2050 i que apareix a la llista de la Unió (article 2 del Reglament, definició 6). Com veiem a la

definició, es tracta d'una figura similar a la anterior, però en la qual els projectes son promoguts per la Unió en cooperació amb tercers països. Es a dir, són projectes que inclouen Estats no membres de la Unió.

- Llista de la Unió: La llista de la Unió és una llista de projectes transfronterers d'infraestructura energètica clau per a construir un mercat interior de l'energia més integrat i resilient que a més permeta aconseguir els objectius de la Unió en matèria d'energia i clima. La llista està confeccionada a partir de les llistes presentades pels òrgans decisoris dels grups regionals. Ha d'establir-se cada dos anys. La primera llista en virtut del nou Reglament s'ha d'establir, com a tard, el 30 de novembre de 2023.

4.EXECUCIÓ I SEGUIMENT DELS PROJECTES DE LA LLISTA DE LA UNIÓ.

L'article 5 del Reglament 2022/869 exposa com s'ha de realitzar l'execució i seguiment del projectes de la llista de la Unió durant els seus dos anys de validesa.

Inicialment, els promotors de projectes elaboraran un pla d'execució per als seus projectes que es troben inclosos en la llista de la Unió que contindrà un calendari per, entre altres,

valorar els estudis de viabilitat i disseny, també relatius a la adaptació climàtica i el compliment de la normativa ambiental i el principi de no causar un perjudici significatiu; també, l'aprovació de l'autoritat reguladora nacional o de qualsevol altra autoritat pertinent.

Els gestors de xarxes de transport, els gestors de xarxes de distribució i altres operadors cooperaran per facilitar el desenvolupament dels projectes de la llista de la Unió a la seua zona. L'Agència i els grups interessats realitzaran el seguiment dels progressos en la execució dels projectes de la llista de la Unió i, si és necessari, formularan recomanacions que faciliten la seua execució.

És essencial la presentació d'un informe anual per cada projecte inclòs en les categories d'infraestructures energètiques contemplades en l'Annex II per part dels promotors de projectes a l'autoritat nacional competent corresponent. A més tardar aquest informe s'haurà de presentar el 31 de desembre de cada any següent a la inclusió d'un projecte de la llista de la Unió (article 5.4). Aquest haurà d'incloure, entre d'altres, els progressos assolits en el desenvolupament, construcció i posada en servici del projecte; el compliment de la normativa mediambiental; i si procedeix, els

possibles retardaments i un pla per a la seua esmena.

D'altra banda, com a tard el 28 de febrer de l'any següent a la presentació de l'informe, les autoritats nacionals competents presentaran a l'Agència i grup corresponent l'informe anual, complementat amb informació sobre els progressos i els possibles retardaments. La contribució de les autoritats a l'informe s'han de remarcar clarament i es redactarà sense fer modificacions al text introduït pels promotors del projecte.

Finalment, a més tardar el 30 d'abril de l'any que s'haja d'adaptar una nova llista de la Unió, l'Agència presentarà als grups regionals un informe consolidat per als projectes de la llista de la Unió subjectes a la competència de les autoritats reguladores nacionals, en la qual s'avalua el progrés realitzat i els canvis previstos en els costos del projecte i es formule, si procedeix, recomanacions sobre com superar els retardaments i dificultats trobades. A l'informe s'avaluarà també l'execució coherent del plans de desenvolupament de la xarxa a escala de la Unió en allò relatiu als corredors i àrees prioritàries d'infraestructura energètica.

En aquest mateix article també es contemplen diverses mesures aplicables (article 5.7) front a retardaments en els plans d'execució, i el 5.8 es

refereix a situacions en les que serà possible suprimir un projecte de la llista de la Unió. Concretament, serà quan la seua inclusió en dita llista s'haja basat en informació incorrecta que siga determinant per la seua inclusió o quan el projecte no s'ajuste al Dret de la Unió Europea.



VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA



Organització educativa,
científica i cultural
de Nacions Unides



Càtedra UNESCO
d'Estudis sobre el Desenvolupament,
Universitat de València



Cofinanciado por
la Unión Europea

ENVEU
Jean Monnet Module

Project No. 101085459